

05.10.2020

Asia/9

§ 628

Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran toivomusponsi koskien kasvavien alueiden palveluiden suunnittelun ja toteutuksen oikea-aikaisuutta

HEL 2019-006267 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 22.5.2019 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Turunen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25712
anu.turunen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 22.5.2019 valtuutettu Hannu Oskalan aloitetta Helsingin asuntotuotannon nopeuttamisesta kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen: "Valtuusto edellyttää selvitettävien mahdollisuuksien suunnitella ja toteuttaa kaupungin palvelut kullekin kasvavalle asuinalueelle hyvissä ajoin. Tämä koskee etenkin päiväkotia ja kouluja." (Sirpa Asko-Seljavaara)

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n 4 momentin mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Uusien alueiden palvelutarpeiden arviointia tehdään säännöllisesti jatkuvana prosessina yhteistyössä kaupunkiympäristön sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialojen sekä kaupunginkanslian aluerakentamisprojektien kanssa.

Kaupunginkansliassa prosessi on kuvattu syksyllä 2019. Prosessia yhdenäistetään uusien alueiden ja täydennysrakentamisalueiden välillä. Prosessi lähtee aina valittavan alueen rajauksesta sekä alueen tulevaisuuden kehityskuvan tunnistamisesta ja väestöennusteesta. Tämän jälkeen analysoidaan nykyhetken palveluverkot, kaavavaranto sekä tilat. Tulevaisuuden palveluverkkoa suunnitellaan tehden rinnakkaistyönä toteutettavuustarkastelut ja kustannuslaskennat eri vaihtoehdoille. Investointien aikataulutus tehdään jatkossa tiiviissä yhteistyössä rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä aluerakentamisprojektien uusien alueiden että täydennysrakentamisalueiden kesken.

Helsingin väestöennuste laaditaan vuosittain talouden ja toiminnan suunnittelun tueksi. Tulevan väestön määrää ja rakennetta kuvataan koko kaupungin ja koko Helsingin seudun pitkän aikavälin ennusteella (uusin ennuste vuosille 2019–2050) sekä lyhemmän aikavälin alueittaisella väestöennusteella (uusin ennuste vuosille 2019–2033). Väestöennuste tuotetaan menetelmällä, jossa Helsingin seudulle laaditaan erilaisiin aluetaloudellisiin ja väestöilmiöitä koskeviin näkemyksiin perustuvat väestöprojektiot. Projektilla tarkoitetaan erityisellä laskentamallilla laadittavaa ja tehtyihin oletuksiin perustuvaa laskelmaa, joka kuvaa tulevaa väestökehitystä siinä tapauksessa, että tehdyt oletukset toteutuvat. Tulevien vuosien väestö alueellistetaan osa-alueille asuntorakentamisennusteeseen perustuen. Rakentamisennusteessa asuntotuotanto on arvioitu hankekohtaisena toteutumisenennusteena ja sen tiedot perustuvat AM-ohjelman hankerekisteriin, aluerakentamisprojektien tietoihin sekä kaavoituksen tietoihin. Alueellistettu väestöennuste toimii palveluhallintokuntien tietopohjana.

Palvelutilaverkon kehittämisestä kaupunkiympäristön toimialalla vastaa rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuus. Alueelliset tarkastelut ja selvitykset ovat tärkeä työkalu väestöennusteisiin pohjautuvan mitoittamisen lisäksi. Laajemmat tarkastelut tehdään yhteistyössä asukkaiden kanssa. Kaarelan, Puistolän ja Mellunkylän alueilla vuosina 2016–2018 toteutetut tarkastelut ovat esimerkkejä viimeaikaisista osallistamalla tehdyistä tarkasteluista. Palvelutilatarpeita arvioidaan alueiden asuntorakentamisen etenemistä ja väestöennusteita seuraten. Tässä yhteydessä arvioidaan tarvittavien palvelutonttien määrä ja laajuus sekä palvelutilahankkeiden ajoittuminen investointiohjelmaan. Prosessiin kuuluvat palvelutilahankkeiden toteuttamisen lisäksi myös tarvittavien palvelutilojen tonttien kaavoittaminen.

Myös keskeisten asemakaavojen yhteydessä on nykyisin teetetty erillisiä palveluverkkoselvityksiä. Esimerkiksi Pasilan alueelle laadittiin alueen palveluverkon tarpeiden selvittämiseksi Pasilan palveluverkko - skenaariotarkastelu vuosille 2025–2040. Arabian tehdaskorttelin asemakaavaehdotuksen nro 12470 valmistelun yhteydessä on laadittu vuonna 2018 valmistunut Arabianrannan ja Kalasataman palvelutilaverkkoselvitys. Koillisen Helsingin suuria kaupunkirakenteellisia muutoksia tukeva Malmin palveluverkkoselvitys valmistui kesällä 2019. Selvitys kattaa Malmin ja Malmin lentokentän alueen lisäksi Tapaninvainion, Tapanilan ja Pukinmäen. Tavoitteena on, että ennalta sovittujen asemakaavahankkeiden yhteydessä jatketaan palvelutilaverkkoselvitysten laatimista siten, että selvitykset kattaisivat vähitellen koko kaupungin alueen. Aiemmin tehtyjä palveluverkkoselvityksiä voidaan päivittää uusia kaavahankkeita laadittaessa. Tällöin kaavoituksessa pystytään huomioimaan yhteistyössä palveluita tuottavien toimialojen kanssa palveluiden riittävyys sekä varmistamaan lakisääteisten palveluiden, kuten koulu- ja päiväkotitilojen, riittävyys.

Kasvavilla asuinalueilla pyritään portaittaisesti vastaamaan palvelutilatarpeeseen niin, että alkuvaiheessa hyödynnetään olemassa olevia palvelutiloja. Seuraavassa vaiheessa palvelutiloja lisätään väliaikaisilla ratkaisuilla, kuten esimerkiksi paviljonkikouluilla. Kolmannessa vaiheessa alueelle rakennetaan tarpeen mukaiset pysyvät koulu- ja päiväkotitilat pitkäaikaisen väestönennusteen osoittaman tarpeen mukaisesti. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilatarpeiden lisäksi varaudutaan myös ulkoilun järjestämiseen. Uudet palvelutilat tehdään käyttö- ja muuntojoustaviksi siten, että esimerkiksi koulun, päiväkodin ja nuorisotoimen tilat taipuvat toistensa tarpeisiin ja käyttötarkoitusta voidaan muuttaa kaupungin palvelutarpeen mukaan. Esimerkiksi Kalasataman koulu ja Jakomäen sydän on suunniteltu tämän periaatteen mukaisesti.

Yksi uusi malli on kehittää tilapäisten tilaelementtien ja pysyvien rakennusten välimuoto, jossa perinteistä rakentamista kevyemmällä rakennustekniikalla toteutetaan palvelutiloja noin 20–30 vuoden tarpeeseen. Uusien laajojen asuinrakentamiskohteiden suurin palvelutarve kestää noin 10–20 vuotta, jolloin nykyisiä tilapäisiä tilaelementtejä pysyvämpi ratkaisu soveltuu hyvin osaksi kokonaisuutta. Esimerkiksi Sophie Mannerheimin koulun tilat toteutettiin tavoitteen kaltaisena tilaelementeistä toteutettuna ratkaisuna.

Kaupunkiympäristön toimialalla on valmisteltu vuoden 2019 aikana palvelutilaverkkosuunnittelun digitalisointia kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kaupunginkanslian kanssa. Hanke on eräs Kymppin digitalisaation kärkihankkeista. Tavoitteena on jatkuva, dynaaminen palveluverkkosuunnittelu, jossa voidaan tarkastella palvelutarpeen ja palvelutilakapasiteetin alueellisia eroja nyt ja tulevaisuudessa sekä raken-

05.10.2020

Asia/9

nusten kunnon tilannekuvaa ja Y-tonttikapasiteettia. Tavoitteena on hallita ennakoivasti palvelutarpeita ja palvelutila- ja Y-tonttikapasiteettia ja siten varata rakennushankkeille riittävä toteutusaika, jolloin myös toimitiloihin liittyvän talouden hallinta järkevöityy. Palveluverkkosuunnittelun digitalisoinnin kehittämiseksi haetaan rahoitusta valtiovarainministeriön ”Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän” yhteishankehausta. Sellaisen systemaattisen ja koko kaupungin kattavan yhteistyön ja toimintatavan muodostuminen on tärkeää, jossa palveluverkon kehittämistarpeet heijastuvat riittävästi 10 vuoden investointisuunnitelmaan ja jossa myös pidempi aikaväli on tarkastelussa.

Tiedonhallintavälineiden lisäksi palveluja tuottavien toimialojen ja kaupunkiympäristön toimialan yhteistyöllä selkeytetään palveluverkon suunnittelun periaatteita, linjauksia ja palvelutarpeiden ennakoinnin prosesseja, parannetaan yhteistä palvelutilojen tilaprosessia sekä selkeytetään toimialojen rooleja, vastuita ja toimintatapoja. Palveluita tuottavien toimialojen omat palvelutarpeen ennakoinnit ja palveluverkkosuunnitelmat mahdollistavat taloudelliset ja toiminnallisesti laadukkaat tilat.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Turunen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25712
anu.turunen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 17.12.2019 § 403

Kaupunkiympäristölautakunta 10.12.2019 § 652

05.10.2020

Asia/9

HEL 2019-006267 T 00 00 03

Hankennumero 5264_183

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialat seuraavat yhteistyössä palveluiden riittävyttä sekä kehittävät palveluverkkoa jatkuvana prosessina. Prosessiin kuuluvat palvelutilahankkeiden kaavoittaminen sekä palvelutilahankkeiden ohjelmoiminen ja toteuttaminen kaupungin vuosikellon mukaisesti yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Palvelutilaverkon kehittämisessä alueelliset tarkastelut ja selvitykset ovat tärkeä työkalu väestöennusteisiin pohjautuvan mitoittamisen lisäksi. Laajemmat tarkastelut tehdään yhteistyössä asukkaiden kanssa. Kaarelan, Puistolän ja Mellunkylän tarkastelut ovat esimerkkejä viimeaikaisista osallistamalla tehdyistä tarkasteluista. Myös keskeisten asemakaavojen yhteydessä on nykyisin teetetty erillisiä palveluverkkoselvityksiä. Esimerkiksi Pasilan alueelle laadittiin alueen palveluverkon tarpeiden selvittämiseksi Pasilan palveluverkko -skenaariotarkastelu vuodelle 2025–2040. Arabian tehdaskorttelin asemakaavaehdotuksen nro 12470 valmistelun yhteydessä on laadittu vuonna 2018 valmistunut Arabianrannan ja Kalasataman palvelutilaverkkoselvitys. Koillisen Helsingin suuria kaupunkirakenteellisia muutoksia tukeva Malmin palveluverkkoselvitys valmistui kesällä 2019. Selvitys kattaa Malmin ja Malmin lentokentän alueen lisäksi Tapaninvainion, Tapanilan ja Pukinmäen.

Tavoitteena on, että ennalta sovittujen asemakaavahankkeiden yhteydessä jatketaan palvelutilaverkkoselvitysten laatimista siten, että selvitykset kattaisivat vähitellen koko kaupungin alueen. Aiemmin tehtyjä palveluverkkoselvityksiä voidaan päivittää uusia kaavahankkeita laadittaessa. Tällöin kaavoituksessa pystytään huomioimaan yhteistyössä palveluita tuottavien toimialojen kanssa palveluiden riittävyys sekä varmistamaan lakisääteisten palveluiden, kuten koulu- ja päiväkotitilojen, riittävyys.

Asemakaavoituksessa varaudutaan riittävään määrään yleisten rakennusten korttelialueilla (Y) oleviin tontteihin. Tämä edellyttää, että laajojen asemakaavojen yhteydessä varaudutaan palveluverkkotarkastelujen tuottaman tilatarpeen rakentamismahdollisuuksien turvaamisen lisäksi myös yllättävien tulevien tarpeiden rakentamiseen alueelle.

Kasvavilla asuinalueilla palvelutarpeiden kasvaessa pyritään portaittaisesti vastaamaan tarpeeseen hyödyntämällä alkuvaiheessa olemassa olevia palvelutiloja. Väestön kasvaessa alueella toisessa vaiheessa pyritään laajentamaan olemassa olevia palvelutiloja väliaikaisilla ratkaisuilla, kuten esimerkiksi paviljonkikouluilla. Seuraavassa vaiheessa alueelle rakennetaan tarpeen mukaiset pysyvät koulu- ja päiväkotitilat pitkäaikaisen väestönennusteen osoittaman tarpeen mukaisesti.

Uudet palvelutilat tehdään käyttö- ja muuntojoustaviksi siten, että esimerkiksi koulun, päiväkodin ja nuorisotoimen tilat taipuvat toistensa tarpeisiin ja käyttötarkoitusta voidaan muuttaa kaupungin palvelutarpeen mukaan. Esimerkiksi Kalasataman koulu ja Jakomäen sydän on suunniteltu tämän periaatteen mukaisesti.

Yksi uusi malli on kehittää tilapäisten tilaelementtien ja pysyvien rakennusten välimuoto, jossa perinteistä rakentamista kevyemmällä rakennustekniikalla toteutetaan palvelutiloja noin 20-30 vuoden tarpeeseen. Uusien laajojen asuinrakentamiskohteiden suurin palvelutarve kestää noin 10-20 vuotta, jolloin nykyisiä tilapäisiä tilaelementtejä pysyvämpi ratkaisu soveltuu hyvin osaksi kokonaisuutta. Sophie Mannerheimin koulun tilat toteutettiin tavoitteen kaltaisena tilaelementeistä toteutettuna ratkaisuna.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa yhteistyössä kartoitetaan parhaillaan pysyvän tilaverkon tarpeita. Pysyvän tilaverkon lisäksi käytetään tilaratkaisuja, jotka pystytään ottamaan käyttöön määräaikaisesti.

Kaupunkiympäristön toimialalla on valmisteltu vuoden 2019 aikana palvelutilaverkkosuunnittelun digitalisointia kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kaupunginkanslian kanssa. Hanke on eräs Kymppin digitalisaation kärkihankkeista. Tavoitteena on jatkuva, dynaaminen palveluverkkosuunnittelu, jossa voidaan tarkastella palvelutarpeen ja palvelutilakapasiteetin alueellisia eroja nyt ja tulevaisuudessa sekä rakennusten kunnan tilannekuvaa ja Y-tonttikapasiteettia. Tavoitteena on hallita ennakoivasti palvelutarpeita ja palvelutila- ja Y-tonttikapasiteettia ja siten varata rakennushankkeille riittävä toteutusaika, jolloin myös toimitiloihin liittyvän talouden hallinta järkevoityy. Palveluverkkosuunnittelun digitalisoinnin kehittämiseksi haetaan rahoitusta valtiovarainministeriön ”Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän” yhteishankehausta.

Sellaisen systemaattisen ja koko kaupungin kattavan yhteistyön ja toimintatavan muodostuminen on tärkeää, jossa palveluverkon kehittämistarpeet heijastuvat riittävästi 10 vuoden investointisuunnitelmaan ja jossa myös pidempi aikaväli on tarkastelussa.

05.10.2020

Asia/9

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi
Jarmo Raveala, vs. rakennetun omaisuuden hallintapäällikkö, puhelin: 310 23466
jarmo.raveala(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566